2020

ECONOMICS

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

PART–A (বিভাগ-ক)

Q. No. ***1 (a–f)*** *carries* ***1*** *mark each*	1×6	=	6
Q. Nos. ***2–7*** *carry* ***2*** *marks each*	2×6	=	12
Q. Nos. ***8–12*** *carry* ***4*** *marks each*	4×5	=	20
Q. Nos. ***13 & 14*** *carry* ***6*** *marks each*	6×2	=	12
	Total	=	50

PART–B (বিভাগ-খ)

Q. No. ***15 (a–f)*** *carries* ***1*** *mark each*	1×6	=	6
Q. Nos. ***16–21*** *carry* ***2*** *marks each*	2×6	=	12
Q. Nos. ***22–26*** *carry* ***4*** *marks each*	4×5	=	20
Q. Nos. ***27 & 28*** *carry* ***6*** *marks each*	6×2	=	12
	Total	=	50

Total (Part A & B) : 50 + 50 = 100

PART–A

বিভাগ-ক

1. Answer the following as directed : 1×6=6

নির্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া ঃ

(a) What is arithmetic mean?

সমান্তৰ মাধ্য কাক বোলে?

(b) What is Statistics?

পৰিসংখ্যা বিজ্ঞান কি?

(c) Write a source of secondary data.

গৌণ তথ্যৰ এটা উৎস লিখা।

(d) In sampling method, every item/several items is/are studied.

(Choose the correct answer)

প্ৰতিদৰ্শ পদ্ধতিত এটা সমষ্টিৰ প্ৰতিটো/কেইটামান মৌল অধ্যয়ন কৰা হয়।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(e) The measure of central tendency which divides a series in two equal parts is ________ . *(Fill in the blank)*

এটা শ্ৰেণীক সমানে দুভাগ কৰা কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ মাপটো হ'ল ________।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(f) Define frequency polygon.

বাৰংবাৰতা বহুভুজৰ সংজ্ঞা দিয়া।

2. Mention *two* characteristics of statistics. 2

পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ *দুটা* বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

3. What do you mean by sampling error? Describe briefly. 2

প্ৰতিচয়ন ক্ৰটি কি? চমুকৈ বুজাই লিখা।

4. Write *two* differences between primary and secondary data. 2

প্ৰাথমিক তথ্য আৰু গৌণ তথ্যৰ *দুটা* পাৰ্থক্য বুজাই লিখা।

5. What do you mean by Index number? 2

সূচকাংক বুলিলে কি বুজা?

6. What is Geographical distribution and Chronological distribution? 2

ভৌগোলিক শ্ৰেণীকৰণ আৰু কালানুক্ৰমিক শ্ৰেণীকৰণ কি?

7. What is the relationship among Mean, Median and Mode in case of symmetrical and asymmetrical distribution? 2

সমমিত আৰু অসমমিত বিভাজনত মাধ্য, মধ্যমা আৰু বহুলকৰ সম্পৰ্ক কেনেধৰণৰ হয়?

8. The marks of 30 students in Economics have been given below :

তলত 30 জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অৰ্থনীতি বিষয়ত পোৱা নম্বৰসমূহ দিয়া হৈছে ঃ

59	34	81	23	41	75	45	55	64	35
29	48	62	38	27	04	39	80	51	47
19	72	90	52	61	37	15	79	49	36

(a) Prepare a frequency distribution table from the data given. 3

তথ্যসমূহৰ পৰা এখন বাৰংবাৰতা তালিকা প্ৰস্তুত কৰা।

(b) From the table, show how many students have scored less than 30. 1

বাৰংবাৰতা তালিকাখনৰ পৰা মুঠতে কিমানজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে 30 ৰ তলত নম্বৰ পাইছে দেখুওৱা।

9. What is Random sampling? Mention various types of Random sampling. 1+3=4

যাদৃচ্ছিক প্ৰতিদৰ্শ সংগ্ৰহ পদ্ধতি কি? এই পদ্ধতিৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ উল্লেখ কৰা।

10. Calculate arithmetic mean : 4

সমান্তৰ মাধ্য নিৰ্ণয় কৰা ঃ

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
Frequency বাৰংবাৰতা	5	12	8	10	5

Or / *নাইবা*

The average weight of 50 boys in a class is 45·5 *kg*. If the average weight of 30 girls is 35·5 *kg*, then find out the combined arithmetic mean of the weights of the boys and girls of that class. 4

এটা শ্ৰেণীত থকা 50 জন ছাত্ৰৰ ওজনৰ গড় আছিল 45·5 *kg*। শ্ৰেণীটোত থকা 30 গৰাকী ছাত্ৰীৰ ওজনৰ গড় যদি 35·5 *kg* হয়, তেন্তে শ্ৰেণীটোৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ গড় ওজন কিমান হ'ব?

11. What is correlation coefficient (r) ? Define perfect correlation, zero correlation and limited correlation. 4

সহসম্বন্ধ গুণাংক (r) কি? পূৰ্ণ সহসম্বন্ধ, শূন্য সহসম্বন্ধ আৰু সীমিত সহসম্বন্ধৰ সংজ্ঞা দিয়া।

12. Find out mode : 4

বহুলক নির্ণয় কৰা ঃ

Marks নম্বৰ	140-145	145-150	150-155	155-160	160-165
No. of students ছাত্ৰৰ সংখ্যা	10	8	30	16	6

Or / নাইবা

Whether Median is affected by absolute value. Find out Median from the following marks of 8 students : 1+3=4

চৰম মানে মধ্যমাৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলাব পাৰেনে? তলত 8 গৰাকী ছাত্ৰৰ নম্বৰ দিয়া আছে। মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰা ঃ

80, 41 25, 31, 56, 48, 12, 30

13. What is dispersion ? What are the different measures of dispersion ? Write the necessities of measuring dispersion. 2+2+2=6

বিক্ষেপণ বা বিচলন কাক বোলে? বিচলনৰ বিভিন্ন মাপসমূহ কি কি? বিচলন নিৰ্ণয়ৰ উদ্দেশ্য কি?

Or / নাইবা

Find out Quartile deviation : 6

চতুৰ্থক বিচলন নিৰ্ণয় কৰা ঃ

X	0-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30
f	6	10	20	12	6	6

14. What do you mean by cost of living index number or consumer price index number? Calculate index number from the following data taking 1980 as the base year : 2+4=6

জীৱন নিৰ্বাহৰ ব্যয় সূচকাংক বা উপভোক্তা ব্যয় সূচকাংক বুলিলে কি বুজা? তলৰ তথ্যখিনিৰ পৰা 1980 চনক ভিত্তি বৰ্ষ হিচাপে লৈ সূচকাংক উলিওৱা ঃ

Commodities সামগ্ৰী	Price দৰ (₹) 1980	Price দৰ (₹) 2010
Rice (চাউল)	40	50
Flour (আটা)	80	100
Potato (আলু)	50	70
Onion (পিঁয়াজ)	20	40
Oil (তেল)	110	180

Or / নাইবা

Describe various steps of statistical investigation. 6

পৰিসাংখ্যিকীয় অনুসন্ধানৰ বিভিন্ন স্তৰসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

PART–B

বিভাগ-খ

15. Answer the following as directed : 1×6=6

নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া ঃ

(a) In India, economic reforms started in the year ________.

(Fill in the blank)

ভাৰতত অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰ আৰম্ভ হয় ________ চনত। *(খালী ঠাই পূৰ কৰা)*

(b) Mention the name of *one* famous economist from colonial (British ruled) India.

বৃটিছ শাসিত ভাৰতৰ *এজন* প্ৰখ্যাত অৰ্থনীতিবিদৰ নাম লিখা।

(c) What is disinvestment ?

নিৰ্বিনিয়োগকৰণ কি?

(d) Mention *one* source of institutional debt.

আনুষ্ঠানিক ঋণৰ *এটা* উৎস লিখা।

(e) How much percentage of Indian population presently live below poverty line ?

ভাৰতত বৰ্তমান কিমান শতাংশ লোক দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰে?

(f) 'One child' norm was followed in India/China/Pakistan.

(Choose the correct answer)

'এক সন্তান' নীতি ভাৰত/চীন/পাকিস্তানত প্ৰচলিত আছিল। *(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)*

16. What was the main occupation of Indian people under colonial rule ? Write the names of two goods mostly exported from India to foreign countries under colonial rule. 2

বৃটিছ শাসিত ভাৰতত ভাৰতীয়সকলৰ জীৱিকাৰ মূল উৎস কি আছিল? সেই সময়ত ভাৰতৰ পৰা বিদেশলৈ ৰপ্তানি হোৱা দুটা প্ৰধান দ্ৰব্যৰ নাম লিখা।

17. Mention *two* steps adopted by the Government for rural development. 2

গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বাবে চৰকাৰে লোৱা *দুটা* পদক্ষেপ লিখা।

18. Write *two* schemes of poverty alleviation adopted by the Government of India. 2

ভাৰত চৰকাৰে দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণৰ বাবে লোৱা *দুখন* আঁচনিৰ নাম লিখা।

19. What do you mean by human resource? Mention *one* source of human resource. 2

মানৱ মূলধন বুলিলে কি বুজা? মানৱ মূলধনৰ *এটা* উৎস লিখা।

20. What is disguised and seasonal unemployment? 2

ছদ্মবেশী আৰু ঋতুগত নিবনুৱা কাক বোলে?

21. What do you mean by infrastructure? Cite an example of economic infrastructure. 2

আন্তঃগাঁথনি বুলিলে কি বুজা? অৰ্থনৈতিক আন্তঃগাঁথনিৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

22. What is rural development? What is the necessity of rural development for countries like India? Explain. 1+3=4

গ্ৰাম্য উন্নয়ন কি? ভাৰতৰ দৰে দেশত গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা কি, ব্যাখ্যা কৰা।

Or / *নাইবা*

What is NABARD? Explain its functions. 1+3=4

NABARD কি? ইয়াৰ কাৰ্য-কলাপ ব্যাখ্যা কৰা।

23. Mention *four* measures of poverty alleviation in India. 4

ভাৰতত দৰিদ্ৰতা নিৰ্মূলকৰণৰ *চাৰিটা* উপায় উল্লেখ কৰা।

Or / *নাইবা*

Mention *four* causes of unemployment. 4

নিবনুৱা সমস্যা সৃষ্টিৰ *চাৰিটা* কাৰণ উল্লেখ কৰা।

24. What is agricultural marketing? Why should the agricultural marketing of India be well-organized? 1+3=4

কৃষি বজাৰ বুলিলে কি বুজা? ভাৰতত কৃষি বজাৰ সুসংগঠিত কৰা কিয় প্ৰয়োজন?

Or / নাইবা

What is inflation? How does inflation harm the economy of a country? 1+3=4

মুদ্ৰাস্ফীতি কি? মুদ্ৰাস্ফীতিয়ে এখন দেশৰ অৰ্থনীতি কেনেকৈ ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰে?

25. Among India, China and Pakistan, where the population burden is highest? Give an idea of the population size of that country and write about the policies adopted by the country for decreasing the growth of population. 1+3=4

ভাৰত, চীন আৰু পাকিস্তানৰ মাজত জনসংখ্যাৰ বোজা কোনখন দেশত আটাইতকৈ বেছি? দেশখনৰ জনসংখ্যাৰ এটি আভাস দি জনসংখ্যা হ্ৰাস কৰাৰ বাবে দেশখন কেনে নীতি লৈছে লিখা।

Or / নাইবা

Make a comparison between India and China regarding National Income, birth rate, literacy rate and population growth. 4

জাতীয় আয়, জন্মৰ হাৰ, সাক্ষৰতা আৰু জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ হাৰৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত আৰু চীনৰ এটি তুলনা আগবঢ়োৱা।

26. What is organic agriculture ? What is the difference between organic cultivation and traditional cultivation ? 2+2=4

জৈৱিক কৃষি বুলিলে কি বুজা? জৈৱিক কৃষি আৰু পৰম্পৰাগত কৃষি ব্যৱস্থাৰ পাৰ্থক্য কি?

27. Describe the achievements and failures of economic reforms in India. 6

ভাৰতৰ অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰৰ সফলতা আৰু বিফলতাসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

Or / নাইবা

Write short notes on : 2+2+2=6

চমু টোকা লিখা ঃ

(a) Liberalization

উদাৰীকৰণ

(b) Privatization

ব্যক্তিগতকৰণ

(c) Globalization.

গোলকীকৰণ।

28. What do you mean by sustainable development ? Explain how the environment has been degraded by the developmental activities. 2+4=6

বহনযোগ্য উন্নয়ন বুলি কি বুজা? দেশৰ উন্নয়নমুখী কাৰ্য-কলাপৰ ফলত পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱনতি কেনেকৈ ঘটিছে ব্যাখ্যা কৰা।

Or / *নাইবা*

What do you mean by environmental pollution? Give some measures to control environmental pollution. 1+5=6

পৰিৱেশ প্ৰদূষণ বুলিলে কি বুজা? পৰিৱেশ প্ৰদূষণ কেনেদৰে ৰোধ কৰিব পাৰি তাৰ কেইটামান পৰামৰ্শ দাঙি ধৰা।

———×———